

ເອກະລັກຂອງຊົນເຜົ່າ ໄລ້ງ

2015

ຈັດພິມໂດຍ: ກົມຊົນເຜົ່າ ສູນກາງແນວລາວສ້າງຊາດ

ຮ່ວມກັບ: CLICK

ສະໜັບສະໜູນໂດຍ: SDC

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Embassy of Switzerland

**Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC**

ຄໍາເຫັນ ຂອງຫົວໜ້າກົມຊົນເຜົ່າ ສູນກາງແນວລາວສ້າງຊາດ

ປະເທດລາວ ເປັນປະເທດທີ່ນ້ອຍ, ເນື້ອທີ່ບໍ່ກວ້າງຂວາງແຕ່ກໍອຸດົມສົມບູນໄປດ້ວຍຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ວັດທະນະທຳອັນດີງາມໂດຍສະເພາະແມ່ນຫຼາກຫຼາຍສີສັນຂອງບັນດາຊົນເຜົ່າ. ຊຶ່ງເປັນສິ່ງເອກອ້າງທະນົງໃຈ ຂອງປວງຊົນລາວ ແລະ ເປັນທີ່ດຶງດູດເອົານັກທ່ອງທ່ຽວໃນທົ່ວໂລກຫຼາຍລ້ານຄົນເຂົ້າມາຮຽນຮູ້ວັດທະນະທຳດັ່ງກ່າວ ໃນແຕ່ລະປີ. ດັ່ງທີ່, ທ່ານ ປະທານ ໄກສອນພົມວິຫານ, ຜູ້ນຳທີ່ເຄົາລົບຮັກຂອງປວງຊົນລາວທັງຊາດໄດ້ໃຫ້ຄຳເຫັນວ່າ: “ປະເທດລາວເຮົາມີວົງຄະນາຍາດລວມອັນປະກອບດ້ວຍຫຼາຍຊົນເຜົ່າ”. ໃນຫຼາຍຊົນເຜົ່າກໍມີຫຼາຍດ້ານທີ່ດີປຽບເໝືອນດັ່ງດອກໄມ້ນາໆພັນທີ່ພວມເບິ່ງບານໃນສວນອຸທະຍານອັນພາໃຫ້ມີຫຼາຍຮູບຫຼາຍສີສັນ ແລະ ສົ່ງກິນຫອມຫວນ.

ສະນັ້ນ, ເພື່ອເປັນການສົ່ງເສີມວັດທະນະທຳອັນດີງາມຂອງບັນດາຊົນເຜົ່າໃນ ສປປ ລາວ ກົມຊົນເຜົ່າ ສູນກາງແນວລາວສ້າງຊາດຮ່ວມກັບ ວິສະຫະກິດ CLICK I4 Dev ໂດຍ: ສະໜັບສະໜູນຈາກສະຖານທູດ ສະວິດສະແລັ່ນ (SDC), ຈຶ່ງໄດ້ຮຽບຮຽງ ແລະ ຈັດພິມປຶ້ມກ່ຽວກັບຊົນເຜົ່າ ເຈັງ ຄືນໃໝ່ໂດຍແຍກຈາກປຶ້ມບັນດາຊົນເຜົ່າຢູ່ ສປປ ລາວ ໃນເມື່ອກ່ອນ. ເພື່ອເຜີຍແຜ່ໃຫ້ສັງຄົມໄດ້ເຂົ້າໃຈຮີດຄອງປະເພນີອັນເປັນເອກະລັກສະເພາະຂອງຊົນເຜົ່າ ເຈັງ ໃນ ສປປ ລາວ. ປຶ້ມນ້ອຍຫົວນີ້ແມ່ນບັນລະຍາຍກ່ຽວກັບເອກະລັກສະເພາະຂອງຊົນເຜົ່າ ເຈັງ ຊຶ່ງປະກອບດ້ວຍ: ຊື່ເອີ້ນ, ການຂະຫຍາຍຕົວຂອງພົນລະເມືອງ, ການນຸ່ງຫົ່ມ, ການກິນຢູ່, ການຕັ້ງພູມລຳເນົາ ແລະ ບາງປະເພນີ.

ແຕ່ເນື່ອງຈາກ, ການຮຽບຮຽງເນື້ອໃນຄັ້ງນີ້ແມ່ນບົນພື້ນຖານຂໍ້ມູນທີ່ມີແລ້ວ, ສະນັ້ນ, ຈຶ່ງມີຂໍ້ຈຳກັດ, ຄວາມຊັດເຈນ, ຄວາມອຸດົມສົມບູນດ້ານຂໍ້ມູນພໍສົມຄວນ, ຢ່າງໃດກໍຕາມ, ຫວັງຢ່າງຍິ່ງວ່າປຶ້ມດັ່ງກ່າວຈະເປັນປະໂຫຍດໃຫ້ແກ່ສັງຄົມໃນການເຂົ້າໃຈໄດ້ເອກະລັກອັນສະເພາະຂອງຊົນເຜົ່າ ເຈັ່ງ ໃນ ສປປ ລາວ ບໍ່ຫຼາຍກໍໜ້ອຍ ແລະ ຈະເປັນພື້ນຖານຕື່ມກ່ຽວກັບການຄົ້ນຄວ້າຊົນເຜົ່າໃນ ສປປ ລາວ ແລະ ນຳເອົາຂໍ້ມູນໃໝ່ມາປັບປຸງໃຫ້ມີເນື້ອໃນອຸດົມສົມບູນເພີ່ມຂຶ້ນໃນອະນາຄົດ

ທ່ານສາມາດດາວໂຫຼດເອົາເນື້ອໃນປຶ້ມ ດັ່ງກ່າວໄດ້ທີ່ເວັບໄຊ :

www.doe-lfnc.org ຫຼື ຕິດຕໍ່ຂໍ້ມູນເພີ່ມເຕີມມາຍັງ ກົມຊົນເຜົ່າ

ສູນກາງແນວລາວສ້າງຊາດ

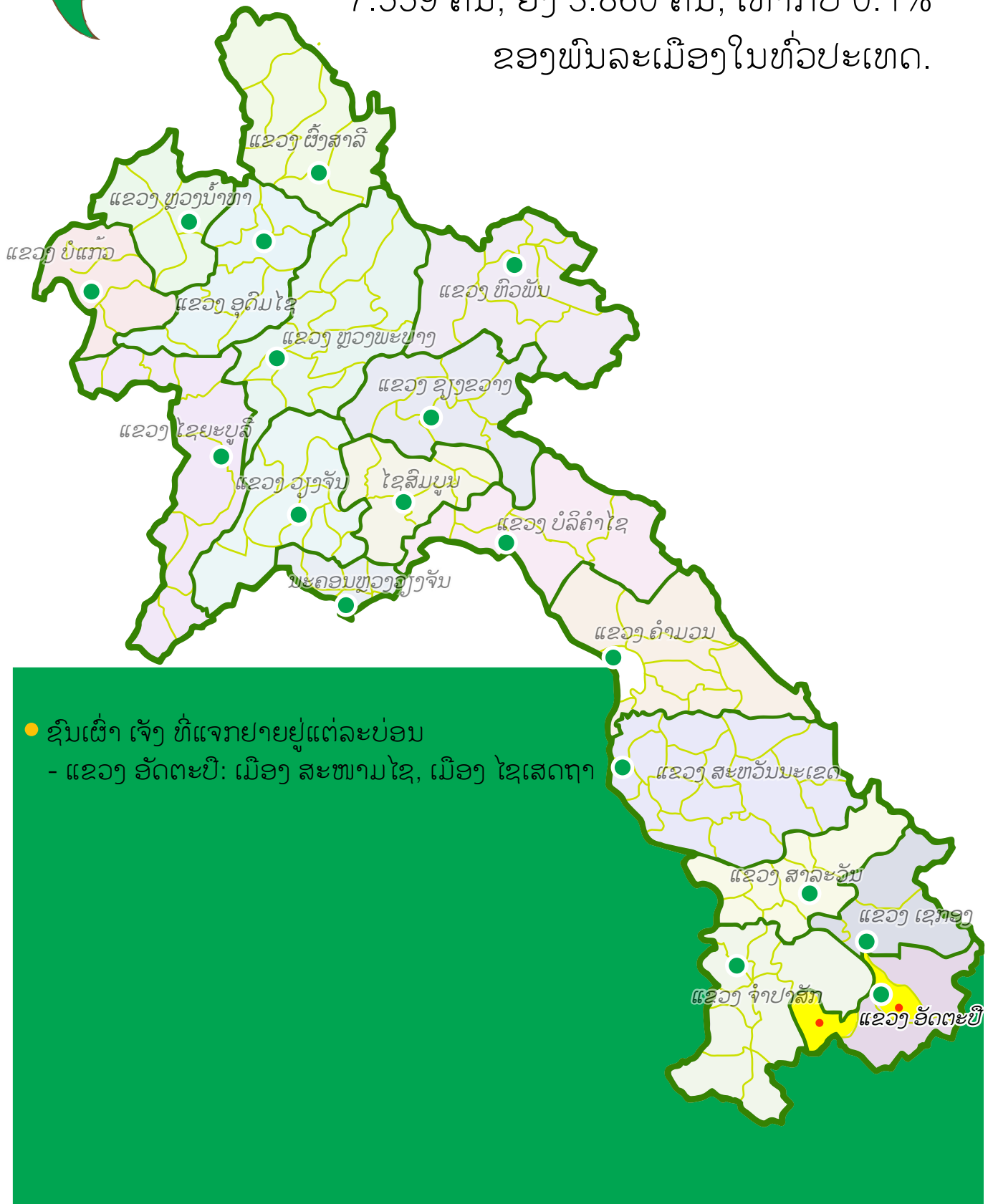
ທີ່ເບີໂທ: 021 218965, Email : ethnic123lfnc@gmail.com

ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ, ວັນທີ.....2015

ສູນກາງແນວລາວສ້າງຊາດ
ຫົວໜ້າກົມຊົນເຜົ່າ

ແຜນທີ່ການແຈກຢາຍພົນລະເມືອງ

ຊົນເຜົ່າ ເຈັງ ອາໄສ ແລະ ຕັ້ງຖິ່ນຖານ ຢູ່ແຂວງ ອັດຕະປື ມີປະຊາກອນທັງໝົດ 7.559 ຄົນ, ຍິງ 3.860 ຄົນ, ເທົ່າກັບ 0.1% ຂອງພົນລະເມືອງໃນທົ່ວປະເທດ.

ປະຫວັດຄວາມເປັນມາ ແລະ ຊື່ເອີ້ນ

ຊົນເຜົ່າ ເຈັງ ແມ່ນຊົນເຜົ່າໜຶ່ງທີ່ໄດ້ຕັ້ງຖິ່ນຖານພູມລຳເນົາຢູ່ລາວເຮົາມາດົນນານໂດຍສະເພາະຢູ່ແຂວງ ອັດຕະປື ຕາມການໃຫ້ຂໍ້ມູນຂອງນັກວິຊາການ ແລະ ການຍັງຢືນຂອງເຖົ້າແກ່ຊົນເຜົ່າ ເຈັງ, ບາງທ່ານໄດ້ຮູ້ວ່າ: ຊົນເຜົ່າ ເຈັງ ມີຖິ່ນຖານກຳເນີດກັບດິນແດນແຂວງ ອັດຕະປື. ຊຶ່ງເຂົາເຈົ້າໄດ້ດຳລົງຊີວິດຢູ່ທີ່ນັ້ນໄດ້ຫຼາຍສະຕະວັດ, ຊົນເຜົ່ານີ້ມີແຕ່ຢູ່ແຂວງ ອັດຕະປື ສ່ວນແຂວງອື່ນ ຫຼື ບັນດາປະເທດອ້ອມຂ້າງກໍບໍ່ປະກົດມີຊື່ຊົນເຜົ່ານີ້.

ເມື່ອກ່ອນເຂົາເຈົ້າດຳລົງຊີວິດດ້ວຍການເຮັດໄຮ່ໝູນວຽນນັບແຕ່ເຂດປ່າອຳຂຶ້ນໄປຫາພູຈະນົງຮຽດໃກ້ກັບຊາຍແດນ ລາວ-ຫວຽດນາມ. ປັດຈຸບັນຂຶ້ນກັບເມືອງ ຊານໄຊ, ເມືອງ ໄຊເຊດຖາ ແລະ ລົງໄປຫາຈະນຽດພາມວັງຮູ, ວັງມົນ, ພູຍະປຸ່ງເຂດລຳນ້ຳເຊຊຸ ທີ່ຂຶ້ນກັບເມືອງພູວົງ. ໃນຄະນະທີ່ພວກເຂົາເຈົ້າຢູ່ລຽບຕາມລຳນ້ຳ ເຊຊຸ ກໍໄດ້ປະກອບສ່ວນສ້າງຜາສາດຫີນຢູ່ເມືອງອົງການທີ່ຕັ້ງຢູ່ຍ່ານກາງລຳນ້ຳເຊຊຸ ຮ່ວມກັບຊົນເຜົ່າ ເບຣົາ ແລະ ຊົນເຜົ່າ ຢຣຸ ໃຫ້ແກ່ພະເຈົ້າກຳມະທາ ເພື່ອເປັນຂອງຂວັນແກ່ພະມະເຫສີຝ່າຍຊ້າຍອົງທີ່ສີ່ຊື່ວ່າ: ນາງສີພະເກດ, ລູກສາວຂອງເຈົ້າເມືອງ, ເມືອງອົງການ, ຜາສາດຫີນດັ່ງກ່າວໄດ້ສ້າງພ້ອມດຽວກັນກັບຜາສາດຫີນ ວັດພູຈຳປາສັກ ໄລຍະຈັກກະພັດຝຣັ່ງເຂົ້າມາປົກຄອງລາວພວກເຂົາໄດ້ຊຸດຄົ້ນເອົາວັດຖຸເງິນ, ຄຳ ທີ່ມີຄ່າ, ທັງທຳລາຍຖິ້ມສະຖານທີ່ນີ້ເກືອບວ່າບໍ່ມີຫຍັງເຫຼືອ. ໄລຍະ ພະເຈົ້າໄຊເສດຖາທິລາດຂຶ້ນຄອງລາດ, ຊົນເຜົ່າ ເຈັງ ເຄິ່ງໜຶ່ງແມ່ນໄດ້ຖືກແຕ່ງຕັ້ງໃຫ້ເປັນຜູ້ປົກປັກຮັກສາວັດວາອາຮາມເປັນຕົ້ນ: ວັດຫຼວງ ແລະ ວັດທາດເມືອງເກົ່າຂຶ້ນກັບເມືອງ ໄຊເສດຖາ ແຂວງ ອັດຕະປື.

ຊົນເຜົ່າ ເຈັງ ໄດ້ມີກົກເຄົ້າເຫງົ້າກໍດຽວກັນກັບຊົນເຜົ່າ ເບຣົາ, ຢຣຸ, ຍະເຫີນ ແລະ ໂອຍ. ປັດຈຸບັນເຂົາເຈົ້າມີຖິ່ນຖານພູມລຳເນົາຢູ່ເມືອງ ໄຊເສດຖາ ແລະ ເມືອງ ສະໜາມໄຊ ແຂວງ ອັດຕະປື.

ເຈັງ ແມ່ນຊື່ເອີ້ນຂອງຊົນເຜົ່າໜຶ່ງມາຈາກຄຳສັບວ່າ: “ເຈັງຈິວຣ” ໝາຍເຖິງ: ການຄວັດລວດລາຍລະບາຍສີ ທີ່ເປັນສີລະປະພື້ນເມືອງ ຂອງເຂົາເຈົ້າ, ຜູ້ທີ່ໃສ່ຊື່ຊົນເຜົ່າວ່າ: “ເຈັງ” ແມ່ນພະເຈົ້າໄຊເສດຖາເຈົ້າ ຄອງນະຄອນລ້ານຊ້າງໃນປີ ພ.ສ 2091-2114, ຍ້ອນຊົນເຜົ່ານີ້ມີ ເອກະລັກດ້ານສີລະປະສະເພາະຂອງຕົນ. ພະອົງຈຶ່ງໃຫ້ເຂົາເຈົ້າເປັນຜູ້ ອຸປະຖຳຄຳຊົມວັດວາອາຮາມສາສະໜາເປັນຕົ້ນ: ເວລາກຸຕິວິຫານໂບດ, ຫໍແຈກເປ່ເພ, ພວກເຂົາຈະເປັນຜູ້ສ້ອມແປງ ແລະ ກໍ່ສ້າງຄືນໃໝ່ຕາມ ຮູບແບບຂອງສີລະປະລວດລາຍຂອງຊົນເຜົ່າເຈັງ.

ອາຊີບຂອງຊົນເຜົ່າ ເຈັງ

ຊົນເຜົ່າ ເຈັງ ແມ່ນປະກອບອາຊີບທາງດ້ານການກະເສດເປັນຕົ້ນ ຕໍ່ຄື: ເຮັດໄຮ່ປູກເຂົ້າໜຽວ ແລະ ການລ້ຽງສັດສ່ວນຫຼາຍຈະລ້ຽງໄວ້ ເພື່ອປະກອບພິທີລ້ຽງຜີ ຫຼື ເຮັດຂ້ວນ, ສັດທີ່ເຂົາເຈົ້ານິຍົມລ້ຽງໄດ້ແກ່ ໝູ, ໄກ່. ນອກນັ້ນ, ຍັງມີຮ່ອງຮອຍເສດຖະກິດບູຮານຄື: ການຫາເຄື່ອງ ປ່າຂອງດົງ, ການລ່າເນື້ອສັດປ່າ ແລະ ການເກັບເດັດຜັກຕາມປ່າມາ ປຸງແຕ່ງເປັນອາຫານປະຈຳວັນ.

ທີ່ຕັ້ງບ້ານ ແລະ ເຮືອນ

ເຮືອນຊົນເຜົ່າ ເຈັງ ມີ 2 ລັກສະນະຄື: ແບບເຮືອນດ່ຽວ ແລະ ເຮືອນແຝດ, ເຮືອນດ່ຽວ ແລະ ເຮືອນແຝດແມ່ນມີປະຕູສອງປ່ອງຄືກັນ. ປະຕູເຂົ້າອອກຢູ່ສິ້ນໜຶ່ງ ແລະ ປະຕູປ່ອງພິເສດໄວ້ສິ້ນໜຶ່ງ, ບໍ່ມີປ່ອງ ຍ້ຽມ, ເຮືອນແຝດຫຼັງໜຶ່ງແມ່ນເຮືອນນອນຕ້ອນຮັບແຂກ ແລະ ເຮັດພິ ທິກຳອື່ນໆ. ສ່ວນຫຼັງທິສອງແມ່ນສະເພາະເຮືອນຄົວ ແລະ ບ່ອນນອນ ເວລາສຸກເສີນທາງໜ້າມີຊານຍາວປະມານ 1-2 ແມັດ, ມີອຸແອ່ງນ້ຳຂຶ້ນ ລົງດ້ວຍເກີນຕໍ່ມາມີຂັ້ນໄດບາງລະດູການ, ພວກເຂົາຈະຕຳເຂົ້າຢູ່ນອກ

ຊານ. ທາງໃນເຮືອນໄວ້ໂຄງໂລ່ງກັນໝົດ, ເວລານອນພໍ່, ແມ່ຈະນອນ
ເບື້ອງປະຕູປ່ອງພິເສດ. ຈາກນັ້ນ, ແມ່ນຜູ້ນ້ອຍຊາຍຍິງ, ລູກສາວຢູ່ສິ້ນ
ປະຕູເຂົ້າ-ອອກຈະແມ່ນລູກຊາຍໃຫຍ່, ຖ້າບໍ່ມີລູກຊາຍໃຫຍ່ກໍແມ່ນລູກ
ຊາຍຜູ້ຖັດລົງມາ. ສະໄໝກ່ອນທາງສີໜ້າເຮືອນຂອງຊົນເຜົ່າ ເຈັງ ກໍຈະ
ປະກອບດ້ວຍສີລະປະການຄວັດລວດລາຍຕ່າງໆ ທີ່ມີລັກສະນະຫຼາຍ
ສີສັນສົມຄວນ.

ຖ່າຍພາບໂດຍ: ທ່ານ ບຸນທະວີ ວິໄລວົງ

ເຄື່ອງນຸ່ງຫົ່ມ

ຊົນເຜົ່າ ເຈັງ ແມ່ນມີການນຸ່ງຖືທີ່ມີເອກະລັກສະເພາະເຊັ່ນ: ຜູ້ຊາຍ ຈົ່ງຜົມຍາວເກົ້າຜົມເປັນລະບຽບ, ນຸ່ງກະຕ່ຽວໝາກປັດ ແລະ ກະຕ່ຽວ ທຳມະດາຫົ່ມເສື້ອຕາມມື, ບ່ອງຫູ, ບາງຄົນສັກລາຍ. ແມ່ຍິງນຸ່ງສິ້ນ ກາໂດ ແລະ ສິ້ນທຳມະດາ, ຫົ່ມເສື້ອໝາກປັດ ແລະ ເສື້ອ ອື່ນໆ. ປະດັບ ເອ້ຢ້ອງດ້ວຍກ້ອງແຂນ, ກ້ອງຂາ, ໝາກປັດໃສ່ຄໍ ແລະ ຕຸ້ມຫູທຳມະດາ.

ອາຫານ ແລະ ເຄື່ອງດື່ມ

ຊົນເຜົ່າ ເຈັງ ແຕ່ກ່ອນແມ່ນນິຍົມກິນເຂົ້າໜຽວ, ອາຫານທີ່ເຂົາ ເຈົ້າມັກກິນແມ່ນປະເພດຫຼາມ. ສ່ວນໃນງານບຸນປະເພນີຕ່າງໆຊົນເຜົ່າ ເຈັງ ແມ່ນມັກດື່ມເຫຼົ້າໄຫ, ດື່ມນ້ຳດືບທີ່ຕັກຈາກຫ້ວຍ, ສູບຢາດ້ວຍ ກອກເດີທີ່ເຮັດເອງ.

ພາບໂດຍ: ກິມຊົນເຜົ່າ

ຄວາມເຊື່ອຖື

ຊົນເຜົ່າ ເຈັງ ບາງບ້ານມີລະບົບຄວາມເຊື່ອຖື 2 ຢ່າງ: ເຊື່ອພຸດ ແລະ ຜີຄຣຽຄູ່ກັນໄປ, ບາງບ້ານຖືແຕ່ຜີຢ່າງດຽວ, ໄລຍະກ່ອນຫ່າງ ຈາກນີ້ປະມານ 100 ປີ ຄົນຫຼັງຊົນເຜົ່າ ເຈັງ ເຊື່ອຖືຜີຢ່າງໜັກໜ່ວງ ແລະ ຫຼາຍສົມຄວນ. ແຕ່ລະໆດູການເດືອນ 1-12 ຂອງລາວ, ກໍຈະມີພິທີທາງຜີຕ່າງກັນໂດຍສະເພາະກ່ຽວກັບການຜະລິດເຊັ່ນ: ບຣັະກະເນົາ (ພະໄມ້) ແຕ່ເດືອນ 1-3 ບຣັະຍະມຸ້ (ພະສັກເຂົ້າ), ເດືອນ 4-6 ບຣັະມອກ (ພະເຂົ້າເໝົ້າ), ເດືອນ 10-11 ບຣັະແຈ້ສະເນາະ (ພະເລົ້າເຂົ້າ), ເດືອນ 12-2 ລາວ ເຄື່ອງປະກອບແຕ່ລະພິທີມີໄກ່ຕົ້ມ ຫຼື ເປັດຕົ້ມ 1 ໂຕ, ເຫຼົ້າ 1 ໄຫ. ນອກຈາກນັ້ນກໍຍັງມີດອກໄມ້, ທຽນຂັນ 5, ຂັນ 8 ແລະ ອື່ນໆ. ຈຸດປະສົງເພື່ອບ່ວງສວງບູຊາຜີທີ່ອຸປະກະລະຄຸນຕໍ່ຄົນເຮົາ ແລະ ກໍເປັນການພົບປະສ້າງສັນກັນຂອງຊາວບ້ານ.

ສິລະປະ ແລະ ເຄື່ອງດົນຕີຝັນເມືອງ

ດ້ານສິລະປະພື້ນເມືອງມີຄ້ອງຈູ້ມ, ຄ້ອງລາ, ຕະໜ່ຽນ, ແຄນ, ກະຈັບປີ້, ຫິນ, ຂັບລຳເຈືອງ ແລະ ການຟ້ອນແບບເຕັ້ນສາກ. ນອກນີ້ຍັງມີນິທານພື້ນເມືອງ, ນິທານພື້ນສືບ, ຄຳຜະຫຍາ ແລະ ອື່ນໆ.

ພາບໂດຍ: ກົມຊົນເຜົ່າ

ພາບໂດຍ: ATML

ພາສາປາກເວົ້າ

ຊົນເຜົ່າ ເຈັງ ມີພາສາປາກເວົ້າເປັນຂອງຕົນ, ບໍ່ມີຕົວໜັງສືຂຽນ. ຈັດເຂົ້າໃນໝວດພາສາ ມອນ-ຂະແມ ສາຂາພາສາ ບັນນາຣິກ, ພາສາ ເຈັງ ມີລັກສະນະຄ້າຍຄືກັນຊົນເຜົ່າ ເບຣົາ, ຢຣູ, ຍະເທີນ, ໂອຍ ແລະ ເວ ລາມີການພົວພັນກັນສາມາດເຂົ້າໃຈໄດ້ຢ່າງງ່າຍດາຍ. ສ່ວນການພົວພັນກັບຊົນເຜົ່າອື່ນນອກຈາກນີ້ແມ່ນໃຊ້ພາສາ ລາວ.

ຄັດຈາກປຶ້ມບັນດາຊົນເຜົ່າໃນ ສປປ ລາວ

ການສົມທຽບ

ພາສາ ລາວ ກັບ ພາສາ ເຈັງ

ລຳດັບ	ພາສາ ລາວ	ພາສາ ເຈັງ
01	ສະບາຍດີ	ປະຈຸຍນະນຽມໂຮະ
02	ໂຊກດີ	ພຣານໂຮະ
03	ຂອບໃຈ	ຂອບໃຈຍູໂປຍ
04	ຂໍໂທດ	ຂໍໂທດຊາໂປຍ
05	ເຈົ້າຊື່ຍັງ?	ນູມາດປະງາຍ?
06	ເຮັດຍັງຢູ່?	ຊາເຍີມງາຍ?
07	ກິນເຂົ້າແລ້ວບໍ່?	ຈ້ອງເລີຍໂຮະ?
08	ລາກ່ອນ	ລານູໂປະ
09	ພົບກັນໃໝ່	ໂຮະງຣິນພົບດາວ
10	ບໍ່ເປັນຫຍັງ	ອີປະງາຍອອມບະ

ຂໍ້ມູນໂດຍ: ແນວລາວສ້າງຊາດ ແຂວງ ອັດຕະປື